



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm I. Sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

§. Si post mortem.

PARAPHRASIS.

Si aliqui hæretici decesserint (qui dum viverunt Catholici putabantur, & bona ipsorum à filiis eorum, aut nepotibus, vel quibuscunque etiam extraneis hæredibus Catholicis 40. annis bona fide possessa fuerant) postea molestandi non sunt, tamen si ea bona ad Ecclesiam Romanam pervenire debuissent.

SUMMARIUM.

4. Bona hæretici defuncti, de jure communi Canonico ipso facto, fisco sunt acquisita.
5. Prescribere tamen ea hæredes possunt, sed non nisi cum certis conditionibus hic assignatis.

Not. univ. Si quis in hæresi decesserit, spectato communi jure Canonico, om-

nia eius bona ipso facto censentur acquisita fisco, ita ut à quibuscunque possessoribus repeti possint. c. *Cum secundum*. 19. de hæret. in 6. præterquam si hæredes præscripserint, quæ tamen præscriptio raro locum habet propter conditiones hinc requisitas, videlicet quòd defunctus Catholicus reputabatur, quòd hærese eius 40. annis bonâ fide possederit, existimans videlicet defunctum in fide Catholica decessisse, & quòd idem hæres toto eo tempore catholicus fuerit, ita ex communi *Sanchi. explicat. tom. 1. Moral. l. 2. c. 22. n. 37. & seq.*

Porro præscriptio cum his conditionibus, adeo efficax est, ut contra quemcunque etiam Rom. Ecclesiam absque restitutionis in integrum remedio, dicto tempore perficiatur, sicuti Francus notavit in fine huius Capituli.

TITVLVS XXVII.

DE SENTENTIA ET RE IUDICATA.

Repeditis ijs, quæ ad Iudicij processum, probationes, ite & exceptiones spectant, sequitur ut de eo, quòd post conclus. in causa superest agatur, videlicet de sententia Iudicis, quæ, nisi ab ea legitimè appellatum sit, transit in rem iudicatam.

CAPITVLVM I.

Sententia.

SUMMARIUM.

1. Sententia Iudicis ipso jure irrita est, si lata sit contra leges aut canones, licet ab ea appellatum non sit.
2. Potest autem duobus modis ea esse contra jus; vel enim est contra jus respiciens merita causa, vel aliud extrinsecum, v. g. si defectus sit jurisdictionis in iudice &c.
3. Ut ipso jure priori modo irrita sit sententia, debet in ea error, vel repugnantia

cum lege vel canone exprimi, alias ea subsistit & transit in rem iudicatam, si intra decem dies non sit appellatum, nisi notoria sit eius injustitia.

4. Demonstratio seu declaratio, quòd injustè & contra jus iudicatum sit, fieri debet in iudicio appellationis.
5. Præsumptioni pro iudice locus non est, si notorium sit, sententiam esse latam contra jus clarum & indubitatum, secus est, si foret hoc obscurum & DD. variis opinionibus obnoxium.
6. In casu tamen etiam dubij & obscuri juris tenetur iudex probabiliora sequi, & quæ communiter saltem in eo tribunali recepta sunt, cum stylus curiæ jus faciat, si probabilitate nitatur.
7. Condemnatus potest in foro conscientia subterfugere executionem sententia, quam nonit evidenter esse injustam, licet id publice notorium non sit. In foro tamen externo talis non audiretur, sed puniretur,

Ipso

1 Ipso jure irrita est Iudicis sententia, si lata sit contra leges aut Canones, tamen si ab ea appellatum non sit. Ita *Gregor. l. l. 2. Ep. 6.*

Advertendum est ex doctrina *Gloss. Abbat. Alex. & aliorum hic. Gloss. in c. Per tuas, 51. verb. intolerabilem, de sententia excommunicationis*, quod sententia Iudicis duobus modis possit esse contra jus, videlicet vel contra jus respiciens merita causæ vel aliud extrinsecum. Posterior modus varius esse potest, videlicet si Iudex careat jurisdictione. *cap. At si Clerici. 4. de Iudiciis*: ubi dicitur: quod sententia data à Iudice non suo non valet, vel si Iudicis jurisdictione suspensa sit propter excommunicationem eius. *c. Ad probandum. de probationibus*. Item si sententia lata sit contra minorem stantem in Iudicio sine Tutoris, vel Curatoris sui auctoritate. *l. Clarum. 4. C. de auctoritate præstanda*. si sententia lata sit die festo. *c. ult. De feriis*. Si in Ecclesiâ à sæculari Iudice. *cap. 2. De immunitate Ecclesiæ in 6.* in his & similibus casibus sententia ipso jure irrita est, ut nullâ rescissione opus sit, sed solum declaratione. v. g. quod Iudex in excommunicatione fuerit, præterquam si id notorium sit; nam quæ notoria sunt, declaratione non indigent.

3 In priori casu iterum distinguendum, num error seu repugnantia cum lege, vel Canone in sententia exprimitur, hoc casu irrita est ipso jure. *l. 1. ff. qua sententia sine appell. & c. l. Si expressim. 19 ff. de appellationibus*. uti *Gl. exemplum* afferens ait: Si Iudex pronuntiat minorem 14. annis posse testari, non valet sententia ipso jure. An verò error seu repugnantia cum jure non exprimitur; hoc casu, sententia subsistere censetur, atque transire in rem iudicatam, si intra dies 10. appellatum non sit. *c. Cum inter 13. hoc tit. & l. Cum prolati. 32. ff. eodem.*

Excipe si notoria sit iniustitia sententiæ, ipso jure irrita est. *c. Inter 9. hoc tit. & tradit Innoc. in c. Fraternalitas. n. 5. de frigidis. Abb. n. 7. hic. Alex. de Nau. n. 21.*

4 Ratio exceptionis est, quod enim sententia Iudicis, tamen si re ipsa iniusta sit, tamen valere censetur, est propter præsumptio-

nem, quæ esse debet, pro Iudicis sententia, donec demonstretur iniuste, seu contra jura eum iudicasse, talis autem demonstratio ac declaratio fieri debet in iudicio appellationis.

Cæterum, præsumptioni locus non est, si notorium sit, sententiam latam esse contra jus, siue contra legem, cum enim Iudex secundum leges iudicare debeat. *c. In istis. dist. 4.* sequitur, quod iniuste iudicando limites potestatis suæ excedat, ideòque nihil agat. Vide quæ docui *l. 3. tr. 6. de iust. c. 2. n. 10.*

Porro quæ dicta sunt intelligi debent de jure claro & indubitato, non item si jus obscurum sit, ita ut varix sint DD. opiniones, quemadmodum enim error juris obscuri bonæ fidei vsucapionem inducere potest, ita & Iudicem in iudicando excusare, sicuti hinc *Felin. monet n. 15.* Veruntamen etiam in hoc casu juris dubij aut obscuri Iudex tenetur probabiliora sequi, & quæ communiter saltem in eo tribunali recepta sunt, quandoquidem stylus Curix, dummodò probabilitate nitatur, jus facit, videri possunt quæ docui *l. 1. tr. 1. c. 5.*

Sed neque contra leges iudicasse censetur Iudex, ita ut litem suam faciat, aut sententiæ eius irritæ censeretur, si iudicavit contra legem. v. g. extra vagantem, de qua merito dubitatur, num recepta sit.

Ex dictis sequi videtur, si condemnato manifestum & evidens sit, quod Iudex non rectè seu iniuste & contra leges iudicavit, tamen si id publicè notorium non sit, posse illum in foro conscientix subterfugere sententiæ executionem, dummodò scandalum cesset, sicuti in simili dixi *l. 3. tr. 6. de iust. c. 2. n. 8.* Propterea quod sententia Iudicis obligat propter præsumptionem iustitiæ, quæ præsumptio cessat si oppositum alicui verè manifestum & indubitatum sit; veruntamen in externo foro talis non audiretur, sed puniretur.

CAPITVLVM II.

Iurgantium.

PARAPHRASIS.

Æquitatis pariter & juris rigori congruum
tam 2 est,